

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 4 / 2015

Vanhaa ja uutta vuotta	2
Vladimir Timin 1937–2015	3
Tapahtuu tammikuussa	4
Uutta suomalais-ugrilaisessa maailmassa	6
Seuran kiertonäyttelyt kiertoon	7
Yhteystiedot	8

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2016!



Häid Jõule ja Õnnelikku Uut Aastat
(viro)

Ráfálaš Juovllaid ja Lihkolaš Odda Jagi!
(saame)

Od ije marto! (ersämordva)

Od kiza marhta! (mokšamordva)

Šorokjol pajrem dene šokšyn salamlena!
(mari)

Vyl' voön, vyl' šudön! (komi)

Vyl' aren! (udmurtti)

Kellemes Karácsonyi Ünnepekét és
Boldog Új Évet! (unkari)

VANHAA JA UUTTA VUOTTA

Vuosi alkaa olla loppuillaan, ja monipuolinen tämä vuosi on meille sukukielten ja -kansojen ystäville ollutkin. M. A. Castrénin seuran toiminnassa Kirjan vuosi 2015 näkyi monella tavalla. Perinteikkään kirjallisuuspalkinnon voittajat valittiin, ja pääpalkinnon saaneet kutsuttiin vastaanottamaan palkintonsa Helsingin kirjamesseille. Messuilla seura oli esillä myös omalla osastollaan, jolla muiden messuvieraiden lisäksi poikkesi jopa tuhansia koululaisia etsimässä kartalta Venäjällä puhuttavia suomen sukukieliä sekä tutustumassa M. A. Castréniin ja Siperian kielioppiin.

Mutta tapahtui sitä muuallakin: Maailman fennougristit ja uralistit kokoontuivat elokuussa Ouluun XII kansainväliseen fennougristikongressiin, Helsingin ja Turun yliopistoissa tarkastettiin enemmän fennougristiikan alan väitöskirjoja kuin monena edeltävänä vuonna yhteensä, ja kirjailijat suomalais-ugrilaisesta maailmasta tapasivat Unkarin Badacsonyssa pidetyssä suomalais-ugrilaisessa kirjailijakongressissa.

Paljon on siis tapahtunut ja paljon on tehty. Moneen me olemme M. A. Castrénin seurassakin pystyneet siitä huolimatta, että toimintamäärärahojamme on jatkuvasti leikattu ja lisäleikkauksista huhutaan myös tuleville vuosille.

Tämä päättymäisillään oleva vuosi on siis ollut varsin täynnä ohjelmaa. Huomasinkin jossain vaiheessa ajattelevani, että vuodesta 2016 tulee varmasti rauhallisempi. M. A. Castrénin seuran toimintasuunnitelmaan ei tulevana vuonna kuulu kirjallisuuspalkinnon ja kirjamessujen kaltaisia suurponnistuksia, mutta muu toiminta jatkuu myös ensi vuonna tavalliseen tapaan, ja kulttuurimatkatkin on suunnitteilla.

Pikainen vilkaisu kalenteriin paljastaa, että suomalais-ugrilaista ohjelmaa riittää myös tulevalle vuodelle. Suomalais-ugrilainen vuosi käynnistyy M. A. Castrénin seurassa heti tammikuun alussa: metsänenetsikirjailija **Juri Vellan** teoksen *Rakkauden maa* julkistustilaisuus oheisohjelmineen järjestetään 8.1. M. A. Castrénin seura ja sukukielet ovat esillä Äidinkielen opettajain liiton talvipäivillä Lahdessa 16.–17.1. Suomalais-ugrilainen *Jään reunalla* -teatterifestivaali valtaa Kansallisteatterin 21.–23.1., ja vuoden ensimmäinen fennougristiikan alan väitöstilaisuus on Helsingin yliopistossa 30.1. Ja tämä kaikki siis pelkästään tammikuussa!

Siitä, mitä kaikkea uusi vuosi tuokaan tullessaan, ei vielä ole edes tietoa. Se kuitenkin tiedetään, että vuoden 2016 suomalais-ugrilainen suur tapahtuma on Lahdessa kesäkuussa järjestettävä Suomalais-ugrilaisien kansojen 7. maailmankongressi.

Hyvää ja tapahtumarikasta uutta vuotta!

ELINA AHOLA
varapuheenjohtaja

VLADIMIR TIMIN 1937–2015

Marraskuussa kantautui Komista suruviesti: kirjailija **Vladimir Timin – Igö Vas'ö Volod'** – oli kuollut 78 vuoden iässä. Hänen valoisan luonteensa ja hiotun huumorinsa muistanevat monet suomalaisetkin; osallistuihan hän (lähes) kaikkiin suomalais-ugrilaisiin kirjallisuus- sekä maailmankongresseihin.

Puoli vuosisataa kestäneen kirjailijataipaleensa Timin aloitti runoilijana. Hänen runojaan oli julkaistu jo monissa lehdissä ja antologioissa ennen ensimmäisen oman kokoelman ilmestymistä (1971). Runokokoelmia Timin julkaisi seitsemän. Prosaistina hän kirjoitti useita kertomuksia ja neljä (lähinnä nuorisolle suunnattua) romaania. Viimeisin niistä *Biarmiasa viking* ilmestyi vuonna 2012.

Koulutuksensa Timin hankki jokiliikenneteknikumissa ja pedagogisessa opistossa. Komin tiedekeskuksen folkloristiset opinnot veivät hänet tutkimusretkille moniin komilaiskyliin. Kylien – erityisesti kotikylän Garjan – elämä ja kansan filosofia ovatkin saaneet keskeisen sijan kirjailijan optimismin sävyttämässä tuotannossa. Varsinaisen leipätyönsä Timin teki koulumaailmassa, kirjapainon johtotehtävissä ja median palveluksessa: hän ehti vaikuttaa toimittajana radiossa ja tv:ssä sekä päätoimittajana kirjallisuuslehti *Voivyy kodzuvissa* ja varapuheenjohtajana Komin kirjailijaliitossa. Timin oli Venäjän kirjailijaliiton ja journalistiliiton sekä Komin kirjailijaliiton jäsen.

Igö Vas'ö Volod' oli määrätietoinen Komin kielen ja kulttuurin edistäjä ja vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja. Hän lukeutuu kansallisen elvytysjärjestö *Komi kotyryn* (1989) perustajiin. Järjestö käynnisti säännölliset Komin kansan kokoukset vuonna 1991. Heti 1990-luvun alussa Komi sai kielilain (1992) ja oman lipun ja vaakunan (1994). Komi kotyry otti nimekseen *Komi voityr* vuonna 2002, ja siitä tuli Komin kansan virallinen edustusorganisaatio, joka on verrattavissa Saamelaiskäräjiin. – Vähäinen ei ollut kirjailija Timinin panos kaikissa näissä kansallisissa hankkeissa.

Vladimir Timin sai elämäntyöstään monia tunnustuksia. Hänet on palkittu niin Komin kuin Venäjänkin ansioituneena kulttuurityöntekijänä. **I. A. Kuratoville** nimetyn Komin arvostetuimman kirjallisuuspalkinnon hän sai vuonna 1999 historiallisesta (nuoriso)romaanistaan *Ežva Perymsa zonka* (Vähä-Permin poika). Venäjännös teoksesta julkaistiin vuonna 2001 ja vironnos 2006, ja suomennoskin on valmisteilla. Kotimaansa Vuoden paras kirja -tunnustukseen Timinin teos on yltänyt kahdesti. M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkinto myönnettiin Timinille vuonna 1997 hänen viidennestä runokokoelmastaan *Mitša joma* (Noitakaunotar).

Erityisen tärkeänä Timin näki kirjallisen jälkipolven kasvatuksen. Vuodesta toiseen hän toimi opettajana ja innostajana nuorten kirjoittajien kesäkursseilla, joita on Komissa järjestetty M. A. Castrénin seuran tuella vuodesta 2001 alkaen.

Olkoon maa – Igö Vas'ö Volod'in viimeinen leposija – riekonhöyhenen pehmeä.

PAULA KOKKONEN

TAPAHTUMAKALENTERI

Juri Vellan *Rakkauden maa* -kirjan julkistamistilaisuus

perjantaina 8.1.2016 klo 17.00 M. A. Castrénin seurassa



Länsi-Siperiassa eläneen metsänenetsin **Juri Vellan** *Rakkauden maa* on ensimmäinen hänen tuotannostaan suomennettu teos. Kirjoitustensa lisäksi Vella tunnetaan taistelustaan metsänenetsien elämäntavan puolesta laajenevan öljy- ja kaasuteollisuuden puristuksessa.

Julkistamistilaisuudessa kirjan kääntäjä **Karina Lukin** kertoo Juri Vellasta ja kirjasta, minkä lisäksi esitetään virolaisen tutkijan **Liivo Niglasin** Vellaa käsittelevä dokumentti *Rakkauden maa*. Dokumentti kestää noin puoli tuntia. Metsänenetsi **Oktjabrina Kytymovna Agitševa** esiintyy tilaisuudessa.

Tilaisuudessa on mahdollisuus ostaa kirjaa tarjoushintaan 20 € (norm. 25 €).

Lisätietoa: Karina Lukin (karina.lukin[a]helsinki.fi),
<http://www.nordbooks.net/tuotteet.html?id=14/170811>

Väitöstilaisuus

FM **Santeri Junttila** väittelee 30.1.2016 klo 12 Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa aiheesta *Tiedon kumuloituminen ja trendit lainasanatutkimuksessa – Kantasuomen balttilaislainojen tutkimushistoria*. Väitöstilaisuus järjestetään osoitteessa Päärakennus, XV auditorio.

Vastaväittäjänä on professori **Johanna Laakso** (Wienin yliopisto) ja kustoksena on professori **Riho Grünthal**.

Väitöskirja on myös elektroninen julkaisu ja luettavissa E-thesis -palvelussa.



Ainutkertainen katsaus pohjoisten kansojen esittävään taiteeseen!

Festivaaliareenana Kansallisteatteri 21.—23.1.2016

Jäänreunan kansat on kolme vuotta toiminut hanke, joka yhdessä suomalais-ugrilaisten kielivähemmistöjen kanssa tutkii, esittää ja elvyttää uhanalaisia kieliä ja kulttuureja. Meitä yhdistävät samat ikaikaiset myytit, kielten sukulaisuus ja tarve kasvattaa kulttuurimme maailmanpuuta omilla juurillaan.

Hankkeessa on mukana kansainvälinen joukko esittävän taiteen tekijöitä, joilla on yhteinen päämäärä: pohjoisen pienten kansojen muistin säilyttäminen ja päivittäminen. Hanketta luotsaavat kulttuuritoimittaja **Kirsikka Moring**, professori **Pauliina Hulkko**, ohjaaja-dramaturgi **Ari-Pekka Lahti** ja tuottaja **Hinriikka Lindqvist**. Jäänreunan kansat -hanketta ja Jään reunalla -festivaalia ovat tukeneet Koneen Säätio, Otto A. Malmin lahjoitusrahasto, Karjalan Sivistysseura, Viron Suurlähetystö ja Suomi-Venäjä-Seura. Jäänreunan kansat -hankkeen suojelijana on presidentti **Tarja Halonen**.

Ohjelmisto:

Viimeinen aamutähti, 21.1. klo 19 ja 22.1. klo 18. Willensauna, 28 € / 23 €

Karhunpeijaiskonsertti, 21.1. klo 21. Lavaklubi, 9 €

Ég hlusta á vindinn – kuuntelen tuulta, 22.1. klo 9, 13 ja 16 ja 23.1. klo 10

Pienen näyttämön aula, 10 €

Jäänreunan kansat -seminaari, 22.1. klo 10–15. Lavaklubi, vapaa pääsy

Faina, 22.1. klo 15. Lavaklubi, vapaa pääsy

Eikä päivä pääty, 22.1. klo 20. Pieni näyttämö, 28 € / 23 €

Shamaaniviulu ja Ailloš, 22.1. klo 22. Lavaklubi, 17 €

Jäisten elokuvien päivä, 23.1. klo 15. Lavaklubi, 7 €

Isuri-epos, 23.1. klo 19. Willensauna, 28 € / 23 €

Non-stops seto, 23.1. klo 21. Lavaklubi, 17 €

Lisätietoja: jaanreunan.kansat[a]gmail.com, <http://www.facebook.com/jaanreunankansat>

UUTISIA

Mastorava – Maaemo

Mastorava (ersämordvaksi Маторава) on mordvalaisten kansalliseepos. Se perustuu **A. M. Šaronovin** kokoamiin kansanrunoihin. Mastorava julkaistiin vuonna 1994 ersän kirjakielillä **N. S. Makuškinin** kuvittamana 496-sivuisena laitoksena. A. M. Šaronov sai Mastoravasta M. A. Castrénin seuran ensimmäisen kirjallisuuden pääpalkinnon vuonna 1997. Vuonna 2001 eepos ilmestyi **M. Moisejevin** mokšamordvaksi kääntämänä.

Mahtavan Mastoravan on ersän kielestä kääntänyt suomeksi professori emerita **Raija Bartens**.

Mastorava – Maaemo on nyt luettavissa M. A. Castrénin seuran uusilla kotisivuilla www.macastren.fi, mistä kiitämme lämpimästi niin A. M. Šaronovia kuin Raija Bartensia!

Verkkonäyttely Marilainen nainen

www.fumus.ru/mariwoman/index.html



Marin kansallismuseossa, Joškar-Olassa julkistettiin torstaina 26.11.2015 kolmikielinen verkkonäyttely *Марий үдырамаш / Марийская женщина / The Mari Woman*. Sen taustalla on Suomen kansallismuseon / Museoviraston ja Marin kansallismuseon välinen monivuotinen yhteistyö, joka on alkanut vuonna 1994. Suomen Kulttuurirahasto on tukenut verkkonäyttelyn valmistusta. Marin kansallismuseo perustettiin 1920, ja sen perustajajäsenenä oli marilainen **Timofei Jevsejev**, joka tunnetaan Suomen kansallismuseolle keräämistään kokoelmista. Näyttely kertoo marilaisen naisen arjesta ja marien aineettomasta sekä aineellisesta kulttuuriperinnöstä ennen ja nyt. Näyttelyssä esitellään ensimmäisen kerran digitaalisena Marin kansallismuseon esinekokoelmia. Marinkielisenä näyttely soveltuu marin kielen oppiaineen oheisaineistoksi, ja pelit tukevat varhaiskasvatusta.

Lisätietoja: dosentti Ildikó Lehtinen, +358 40 7756521, [ildikolehtinen\[a\]gmail.com](mailto:ildikolehtinen[a]gmail.com), Национальный музей Республики Марий Эл имени Т. Е. Евсеева, evseev-museum@mail.ru, www.fumus.ru

M. A. CASTRÉNIN SEURAN KIERTONÄYTTELYT

Mihail Jegorovin valokuvanäyttely

SUOMALAIS-UGRILAISUUS TÄNÄÄN

Udmurtilainen valokuvaaja **Mihail Vasiljevitš Jegorov** syntyi vuonna 1946 Malaja Purgan kylässä Udmurtiassa.

Itseoppinut valokuvaaja Jegorov on kiinnostunut pohjoisesta elämäntavasta tehden kuvausmatkoja Länsi-Siperiassa asuvien hantien, mansien ja nenetsien pariin sekä pohjoisten komilaisten luo.

Näyttely sisältä yhteensä 51 kpl lasitettuja, kehystettyjä valokuvia, joiden koko on 32 x 42 cm. Kuvat on pakattu kahteen pehmustettuun vanerilaatikkoon (koko 40 x 85 x 50 cm). Kuvien takana on metallinen ripustuslanka. Näyttelyn vakuutusarvo on 1680 euroa.

Valokuvaaja Heikki Kotilaisen valokuvanäyttely

KUVIA KOMISTA

ja komilaisten lasten piirustusnäyttely

Toimittaja **Jorma Korhonen** ja valokuvaaja **Heikki Kotilainen** kävivät Komin öljytuhoalueilla vuonna 1995 juuri kun tiedot suurista öljytuhoista saavuttivat huomiota ulkomailla ja herättivät kiinnostuksen Komin ekologista tilannetta kohtaan. Samaan aikaan lapset piirsivät näkymiä kotikylästään, joissa jouduttiin aloittamaan mittavat puhdistustyöt luonnon pelastamiseksi.

Näyttely sisältää yhteensä 18 kpl lasitettuja siirtokehystauluja, joiden koko on 50 x 70 cm. Kuvat on pakattu neljään pehmustettuun vanerisalkkuun. Kuvien takana on metallinen ripustuskoukku. Näyttelyn vakuutusarvo on 600 euroa.

Ljudmila Lipatovan valokuvia nenetseistä

POHJOLAN NOMADIT

Tutkija ja toimittaja **Ljudmila Lipatova** on syntynyt vuonna 1939 ja asuu Salehardissa Jamalin Nenetsiassa Luoteis-Siperiassa. Hän on työskennellyt Salehardin kotiseutumuseossa vuodesta 1988 ja toimittaa sen lisäksi mm. viikoittaista radio-ohjelmaa Poropaimentolaisten matkassa. Hän on valokuvannut nenetsien elämää vuodesta 1996. Näyttelyn tuoreimmat kuvat ovat vuodelta 2000.

Ljudmila Lipatova tuntee luoteissiperialaisen Jamalin Nenetsian, sen asukkaat ja luonnon. Hän on asunut alueella 27 vuotta ja kulkenut matkoillaan milloin porokelkalla, milloin jeepillä tai jalan, Eriyisen mieltynyt hän on Baidarata-lahden tundran ja Uralin pohjoisrinteiden maisemiin. Valokuviinsa hän on halunnut tallentaa häviämässä olevaa nenetsipaimentolaisten kulttuuria.

Lipatovan valokuvia nenetseistä on ollut esillä Siperiassa, Moskovassa ja Saksassa.

Näyttelyssä on yhteensä 56 kpl pleksi-muovilla päällystettyjä valokuvia (koot 20 x 30 cm ja 45 x 55 cm). Kuvat on pakattu pehmustettuun vanerilaatikkoon. Kuvien takana on metallinen ripustuslanka. Näyttelyn vakuutusarvo on 750 euroa.

* * * * *

Kuinka kiertonäyttelyt kiertävät?

Näyttelyn tilaaja järjestää kuljetukset sekä maksaa kuljetuskulut ja näyttelyvakuutuksen (sis. kuljetukset).

Kopio näyttelyvakuutuksen suorittamisesta toimitetaan M. A. Castrénin seuran ennen näyttelyn noutamista tai tuodaan noudettaessa.

Lisätietoja seuran toimistosta!



Seuran sähköisiltä tiedotuskanavilta saat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista suomalais-ugrilaisessa maailmassa:

Klikkaa itsesi sivuille, tykkää ja tule ystäväksemme:

<http://www.facebook.com/pages/M-A-Castrénin-seura-MAC/359271510768228>

Liity seuran sähköpostitiedotuslistalle – lähetä sähköpostiosoitteesi osoitteeseen [marja.lappalainen\[a\]castren.inet.fi](mailto:marja.lappalainen[a]castren.inet.fi).

M. A. Castrénin seura

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
puh. +358 (0)9 135 7820
faksi +358 (0)9 622 2315
[marja.lappalainen\[a\]castren.inet.fi](mailto:marja.lappalainen[a]castren.inet.fi)

Postiosoite: PL 242, 00171 Helsinki
Käyntiosoite: Mariankatu 7 A, 5. krs,
00170 Helsinki

Päivystys keskiviikkoisin klo 9.00–13.00

<http://www.macastren.fi>

<http://www.ugri.net>

<http://www.facebook.com/pages/M-A-Castrénin-seura-MAC/359271510768228>

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä Venäjällä asuviin uralilaisia kieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai kotisivujen kautta. Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 €, ainais- ja yhteisöjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat toiminnanjohtaja Anne Helttunen (pj., Äidinkielen opettajain liitto), kääntäjäkoordinaattori Merja Aho (FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus), tohtorikoulutettava Elina Ahola (vpj., Turun yliopisto), neuvotteleva virkamies Henna Haapala (ympäristöministeriö), projektipäällikkö Jussi-Pekka Hakkarainen (Kansalliskirjasto), MuT Maari Kallberg, toimittaja Kirsikka Moring, FT Merja Salo (Helsingin yliopisto) ja kirjailija Jouni Tossavainen (Suomen Kirjailijaliitto)